

Poročena lista:
 leto leta K 10—
 leto leta 5—
 leto leta 250—
 leto leta 1—
 leto leta 15—
 leto leta 10—
 leto leta 10—

STRAŽA

Iskanje osebnosti
 za službo po 13
 od 6.000 do 10.000
 vseh osebnosti
 — papir
 „Straža“ izhaja v
 letu in petih papirih
 — papir

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Prešernova ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 9.—12. ure dopoldne

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 29. julija.

Vzhodno bojišče.

Ob gornji Putni smo izvršili gibanja, ki so bila potrebna z ozirom na sovražnikov pritisk. Severno od doline Kasinu so naše gorske čete odbile več napadov.

V južni Bukovini in v ozemlju gore Tomatek smo iztrgali sovražniku višino za višino.

Zavezniške divizije prodirajo čez gornjo Moldavsko dolino proti mestecu Schipot ob Sučavi (Severno od Kirlibabe).

Mesto Kutý (ob bukovinsko-gališki meji, južno od Kolomeje) je v naši posesti. Severo vzhodno od tam je bilo ponoči z naskokom zavzeto selo Ruska Banila. Reka Čeromosh je v naši posesti.

Tudi vzhodno od Horodenke je bil ruski odpor zaman. Prebili smo sovražne črte.

Na drugi strani Dnjestra se je raztegnilo zasledovanje čez višine severno od Zaleszczyk-jev do odseka reke Zbrucz pri Hussiatynu, kjer se je sovražnik umaknil čez državno mejo.

Italijansko bojišče.

Italijanski letalci so tretjekrat obiskali Idrijo z bombami. En prebivalec je bil usmrčen, en pa težko ranjen.

Balkansko bojišče.

Nič novega.

Iz nemškega poročila.

Berolin, 24. julija.

V Flandriji je divjala včeraj od ranega jutra do trde teme neprestano huda artilerijska bitka; enaka bitka je divjala tudi od kanala La Basée do južnega brega reke Skarpe. Bojno delovanje v Champagni in ob Mozi postaja vedno srditejše.

Italijanski artilerijski ogenj na Krasu.

Dunaj, 29. julija.

Iz vojnega tiskovnega stana se poroča: Italijan je na večer prišel od časa do časa živahnije obstreljevanje naše postojanke južno od Svete gore do morja. Tudi na drugih delih italijanske fronte je mimogrede oživel artilerijski ogenj.

Naši sovražniki v četrtem vojnem letu.

London, 28. julija.

Angleški municijski minister Churchill je izjavil: V novem vojnem letu bomo imeli granat, topov, tankov in letal v taki meri, kakor še nikdar dosedaj. Borili se bomo in vstrajali bomo do popolne zmage in tako dolgo, da bo nemški narod izgubil popolno zaupanje v svoje vladarje.

Sv. Oče za krščanski mir.

Lugano, 28. julija.

Sv. Oče je odgovoril na čestitke, ki mu jih je poslalo italijansko ljudsko društvo ob priliki njegovega godu. Papež pravi med drugim, da nujno in goreče goji željo, da bi se za vse narode sklenil krščanski mir.

Amerikanske čete na francoskem bojišču.

Čete, katere je Amerika poslala na francosko bojišče, še dosedaj niso posegle v boje, vendar je že sedaj določeno, da bo ameriškim četam dolo-

čena fronta v Alzaciji. Tudi glavni stan ameriške armade se bo nahajal v Alzaciji. Ameriška armada bo dobila francoske poljske topove kalibra 75 milimetrov in brzostrelne havbice kalibra 155 milimetrov. Francija bo prepustila ameriški armadi višjo artilerijsko šolo v mestu Saumure, v kateri se bodo vežbali artilerijski častniki.

Namestnik nemškega dela Štajerske — grof Clary.

Celje, 27. julija.

Zadnji dve leti se je toliko pisalo v raznih nemških listih o namestniku Claryju, da smo štajerski Slovenci še le zdaj zvedeli, da imamo v tlicancu namestnika, kateri je, kakor se trdi, tudi najslabši slovenskih prebivalcev.

Se več raznih vesti se je pa širilo po celi deželi o tem visokem uradniku in sicer vesti, ki niso bile preveč laskave za njega, vesti, katerih bi ne prinašala niti nobena druga privatna oseba.

Mi štajerski Slovenci nismo znašli in širili teh vesti, mi nismo pisali raznih napadov v nemške liste, toda spoznali smo moža, kateri je odgovoren za vse veliko gorje in trpljenje slovenskega prebivalstva na Štajerskem. Prišli smo do spoznanja, da bi res bilo za nas Slovence tudi celo dobro, če bi imeli moža za najvišjega uradnika v deželi, ki bi poznal slovensko ljudstvo, ki bi ščitil Slovence in zahteval pravičnost za nje.

Glede namestnika Slovenski Štajer ni razvajan. Kedaj smo imeli kaj prilike ga videti med slovenskimi deželani? Ali je morda kedaj nagovoril koga v slovenskem jeziku? Ali je kedaj poslušal želje slovenskoštajerskih zastopnikov? O vsem tem nič ne vemo! Pač pa smo čutili v začetku vojske hudo preganjanje. Dobro smo tudi poučeni, kako vlogo je takrat igral namestnik sam. Do mozga čuti slovenski kmet razne odredbe rekviriranja; z veliko težavo prenaša slovensko kmetijstvo, ki je poslalo v vojsko in v strelske jarke skoro vse može in sinove, ukaze, ki jih izvršujejo po namestnji oproščeni poverjeniki, gospodiči in možje, ki nosijo boljše suknje, večinoma meščani in tržani, ne Slovenci, temveč renegati. Ti gospodujejo na odredbe c. kr. namestnijske slovenskem štajerskemu ljudstvu. Nismo slišali nikdar, da bi c. kr. namestnik uslišal neštne pritožbe, ki so se predlagale in zahtevale odpomoči radi mnogobrojnih prestopkov in samovoljnega postopanja nasproti ljudem in zlasti ženicam, ki se dajo prestrašiti, če le vidijo „škrica“ v spremstvu kakega žandarja.

Z velikim navdušenjem so izvrševali svoje težavne naloge slovenski župani, slovenski možje svetovalci in drugi rodoljubi, ki so prostovoljno delovali za javni blagor. Ali se je kedaj slišalo, da bi gospod namestnik priznal to delo, da bi poslušal njih nasvete, da bi naročeval svojim podložnim uradom, da gredo ljudstvu na roko? Tudi tega smo pogrešali med celo vojno. Pač pa smo razočarani strmeli, ko so se objavljala odlikovanja. Odlikovani so bili skoro vsi pomembnejši spodnještajerski renegati; slovenskih de-

lavnejših mož ni bilo najti med njimi. Ali pozna c. kr. namestnik na Slovenskem Štajerskem le renegate? Nič priznanja za nas, nič pohvale slovenskih županov, pač pa so ti kar „frčali“ iz raznih občin, vpoklicavali in odstavljali so jih; le naj razglasi g. namestnik sedaj, koliko je slovenskih občin že dobilo komisarja. Naj nam tudi pove, koliko je moralo slovenskih županov k vojakom, koliko pa nemškutarskih in nemških? Zanimivo bi bilo tudi zvedeti, koliko je oprostil vojaščine nemških in renegatskih gospodov na Sl. Štajerskem v raznih mestih in trgih, koliko jih je pa obdržal doma za nujne javne posle iz slovenskega ljudstva. „Vse, kar se zaveda za Slovence, je nezanesljivo“, to devizo je najbrže branil gosp. namestnik, ki tako blago skrbi za slovenske delane. Vsi njegovi uradi so med vojsko izjužno uradovali nemški. Slovenski poslanci so ga na to opozorili in se pritoževali. Nič ni pomagalo. Namestnik je razkrinkan kot germanizator; ni našel nujnejšega dela, kakor, da je ščitil svoje uradnike, člane in propagatorje raznih Volksratov. Njegov sistem je jasan: Zadrževati in ovirati slovenski narod v razvoju, kratiti mu narodne pravice, niti dopustiti, da se zavede svojega samostojnega razvoja.

Kdo pa je kriv vseh nedostatkov življenjskega in prehranjevalnega vprašanja v deželi? To je točka, ki kriči po zadoščenju. Dovolj jasno se je že pisalo v tem oziru v nemških listih. Ne bomo ponavljali vseh očitkov. Smelo trdimo, da ni trpela pomanjkanja nobena dežela tako hudo kakor Štajerska pod tem namestnikom, ki izvršuje svoje naloge le s tem, da kako uro na dan sladko govori in obljubuje. Uradniki vedo, da ni resno delo, zato polom na celi črti. O tem drugič. Danes kličemo samo: „Takega namestnika, reši nas kar najhitreje, o Gospod!“

Čehi in Slovenci.

Nameravanega posvetovanja Čehov, Jugoslovancev in Ukrajincev v Pragi ni bilo. Češki agrarci in radikalci so se izjavili proti temu, da bi kak ustavni odsek rešil vprašanje preustrojitve Avstrije. Odklonili so udeležbo v ustavnem odseku. Češki krščansko-socialni poslanci in češki socialni demokratje so za sodelovanje pri reviziji ustave, Mladočehi pa se držijo rezervirano. Nekateri češki radikalni listi so neokusno napadli slovenske poslance dr. Korošca in dr. Kreka. Vsled teh napadov od radikalne in češkoagrarne strani sta podala, kakor poročajo listi, poslanca dr. Korošec in dr. Krek izjavo, da se v teh razmerah ne moreta udeležiti posvetovanj, in sta odpotovala dne 26. julija iz Prage.

Iz Prage se poroča dne 26. julija. Današnje „Pravo Lidu“ objavlja sledečo izjavo: Od predsedništva „Češkega Svaza“ oficielno pozvana na skupno posvetovanje, sva prišla predsednik Jugoslovanskega kiuba dr. Korošec in član parlamentarne komisije dr. Krek danes v Prago. Agrarni listi, osobito „Večer“ z dne

25. julija, so naju pozdravili na tako čuden način, da je obžalujeva, na kakšen nivo je padlo parlamentarno postopanje med prijateljskimi strankami in pa češko agrarno „gostoljubje“. Dr. Korošec. Dr. Krek. — „Pravo Lidu“ pristavlja k tej izjavi: Objavljajoč izjavo zastopnikov slovenskega naroda, ki sta prišla v Prago na vabilo „Češkega Svaza“, sporočamo, da sta Jugoslovanska poslanca danes zjutraj kar najbolj ogorčena zapustila Prago. V pojasnilo pristavljamo, da sta bila v dno duše razžaljena, da ju je agrarni „Večer“ pozdravil ne kot zvesta in spoštovanja vredna prvobojevnika prijateljskega nam slovenskega naroda, temveč kot vladna agenta, ki sta prišla v Prago samo za to, da bi češke poslance zapeljavala, da stopijo v vlado!

„Narodni Listy“ pišejo: „Ni nas presenetilo, da je bilo definitivno sklepanje o češki taktiki preloženo. Tako v Narodnem odboru kakor v Češkem Svazu vlada veliko razburjenje, ki so ga še povečale neprestane polemike med socialnodemokratičnimi in agrarnimi listi. Ne da se zanikati: Češki Svaz in Narodni odbor se nahajata v krizi; ako se ne posreči to krizo pravočasno odstraniti, se prav lahko razvije v krizo češke politike sploh.“

„Slovanska korespondenca“ poroča dne 26. julija iz Prage:

„Med Čehi in Slovenci je prišlo do preloma. To se da tem manj zlečiti, ker razpor ni nastal radi političnih ali taktičnih križajočih se mnenj, temveč se je povzročil s sunkom proti onim dolžnostim, katere ima ena stranka proti drugi in katere bi morala prijateljska in zavezniška stranka upoštevati, posebno ako na posebno vabilo pridejo zastopniki druge stranke po dolgi poti k svojemu gostitelju.“

Razpora ni zakrivil „Češki Svaz“, temveč praško krilo čeških agrarcev, kateri so vedno delali stranske skoke in so tako prišli v odločno nasprotje z oficijelno politiko „Češkega Svaza“ in so delovali na to, da se doseže abstinenca Čehov pri aktivni politiki v državnem zboru.

Dne 13. julija je „Češki Svaz“ z 42 proti 39 glasovi sklenil, da se bo udeležil nameravanih del za ustavno spremembo še le po sestanku v Pragi, na katerega bi se naj poleg čeških zastopnikov povabili tudi Jugoslovani in Ukrajinci. Za danes (26. julija) določenega posvetovanja ni bilo. Načelnik Jugoslovanskega

kluba dr. Korošec in član parlamentarne komisije dr. Krek, ki sta samo v to svrhu potovala v Prago, sta kratkoma odklonila, da bi se po takih sprejemih, kot sta jima pripravila češkoagrarno-radikalna lista „Večer“ in „Venkov“, vsedla s češkimi agrarci k skupni mizi. Poslanca dr. Korošec in dr. Krek sta poslala socialdemokratskemu listu „Pravo Lidu“ izjavo, (katero gorej objavljamo), v kateri odklanjata češko-agrarno gostolubje.

Ukrajinci, ki so se nameravali dne 26. julija odpeljati v Prago, so ostali na Dunaju, kjer se sedaj vršijo važna politična posvetovanja.

Nekateri listi pišejo, da dr. Korošec in dr. Krek sploh nista bila povabljeni v Prago. Nasproti tem vestem moramo konstatirati, so Čehi večkrat, posebno pa še v nedeljo, dne 15. julija, ko so imela predsestva Češkega Svaza, Jugoslovanskega in Ukrajinskega kluba skupno sejo, oficijelno vabili Jugoslovane, da pridejo, dne 24., 25. in 26. julija k praškim posvetovanjem. V teh sejah se je tudi povdarjala potreba enotnega solidarnega potovanja Čehov, Jugoslovancev in Ukrajincev.

Iz Prage smo prejeli ob sklepu uredništva: V Pragi sta poslanca dr. Korošec in dr. Krek hitro opravila, ker so jima Stransky in za njim praški agrarni listi očitali, da sta vladna agenta. Vsled tega se nista hotela udeležiti posvetovanj, tem manj, ker sta bila povabljeni in predno sta dospela v Prago, tako nehotetno napadena. Proti očitaniu, da so naši poslanci vladni agenti, stoji dejstvo, da so jugoslovanski poslanci velikokrat morali jesti trdi kruh opozicije, ko so Čehi komodno sedeli v vladi. Ravno sedaj se je tudi iz krogov radikalne agrarne struje delalo za Becka.

Grof Černin o miru.

V soboto, dne 28. julija je naš zunanji minister grof Černin sprejel zastopnike avstrijskih in ogrskih časnika. Opisal jim je sedanjí vojaški in politični položaj naše države. Grof Černin je povdarjal, da se je naš vojaški položaj, posebno vsled novih zmag v Galiciji znatno izboljšal. Glede splošnega političnega položaja pa je Černin zatrjeval, da je Avstrija že pred meseci sporazumno z Berlinom izjavila, da je pripravljena skleniti časten mir. Nikdar pa ne bomo sklenili miru, ki bi bil za nas nečasten. Če pa četverosporazum

noče vpoštevati te naše ponudbe, smo pripravljeni se boriti do skrajnosti. To je, kar želimo. Nikdo naj se ne da prevariti, da ima ta naša mirovna želja svoje trdne meje in da se more izvršiti le v okviru častnega miru. Temeljni načeli, na katerih je po mojem mnenju mogoče doseči mir sporazumljenja, ste: prvič brez nasilstva in drugič: preprečenje ponovitve vojne. O notranjem položaju, je minister za vnanje stvari izjavil: Demokratizacija ustave in potreba časa. V Avstriji kakor tudi na Ogrskem se pripravljate vladi, da uvedete veliko delo in je izvršite ustavnim potom. Toda Avstrija kakor Ogrska odklanjata vsako tuje vmešavanje. Naš cilj ostane: Mi hočemo in si bomo priborili časten mir in mi hočemo in bomo prispeli k ustvaritvi novega sveta, ki bo vseboval v sebi jamstva, da se strahovita nesreča svetovne vojne ne bo več ponovila. To so cilji, za katere se bojujemo in za katere živimo in umremo.

Rusko bojišče.

Galicijo smo že skoro popolnoma očistili sovražnika. Na črti Zaleszczyki-Husiatyn se je sovražnik že umaknil čez državno mejo. Naše čete prodirajo od vzhoda in juga proti Černovicam. V moldavskem gorovju smo se severno od doline Kasinu nekoliko umaknili pred sovražno silo.

Na rumunski fronti nič posebnega.

Razmerje na gališkem bojišču

Vojaški strokovnjak francoskega lista »Matin« je preračunal, da je dne 19. julija štela ruska napadna armada v Galiciji tri četrtine milijona mož. List »Corriera« della Sera pa je naslednji dan pisal, da je razmerje med rusko in našo artilerijo in infanterijo 2 proti 3. In dasiravno so Rusi v veliki večini, vendar so bili premagani.

Rusi se umikajo na 350 km dolgi fronti.

Rusko umikanje v vzhodni Galiciji je postalo splošno. Črta od Brodyja do Kirlibabe, na kateri beži ruska armada čez našo državno mejo v Podoljo in Besarabijo, je dolga 350 km. Rusi že izpraznjujejo Černovice in druga bukovinska mesta.

V enem tednu 100 km dolgo pot.

Naše hrabre čete so v Galiciji od 19. do 27. julija prekorale pri svojem ofenzivnem prodiranju 100 km dolgo pot od mesta Kaluš do mesta

LISTEK.

Smodnik.

Spisal prof. Fr. Pengov (»v Mentorju«).
(Dalje.)

Veliko bolj počasi pa si je pridobival črni smodnik tal pri ročnem strelnem orožju. Okoli l. 1500. je bilo nabijanje puške še tako zamudno, da je moral vojak, ki je oddal strel, teči nazaj in prišel je na vrsto šele potem, ko je 36 njegovih tovarišev medtem izprožilo drug za drugim. Šele izza časa Marije Terezije so se flinte toliko izpopolnile, da je poslej infanterija odločevala izid boja.

Tudi na zdravniško vedo je smodnik močno vplival. Pot puščice se dá v človeškem telesu lahko zasledovati, vse drugače je, če si ranjen s kroglo. Da ti jo zdravnik izreže globoko iz telesa, zato mora biti vse drugače izobražen.

Mnogo pozneje nego za vojsko pa so jeli rabiti smodnik za mirovne smotre, kot raztreljivo v rudnikih. Kladiivo in dleto, ogenj in voda so bili dolga stoletja edini pripomočki, ki so pomagali rudarju v ofenzivi proti kršni skali. Če na skali močno zakuriš in razgreti del poliješ z vodo, se skala toliko omehča, da je odstopna zobovju tvojega dleta. V 17. stoletju je začel rabiti rudar črni smodnik. Gašpar Weindl je izvršil l. 1627. prvo razstrelbo v Ščavnici na Ogrskem in izoral tako

prvo brazdo na polju razstrelivne tehnike. L. 1897 pa so porabili v gornješlezjskih premogovnikih 3464 ton, l. 1904 pa 4482 ton črnega smodnika.

Ni tukaj mesto, da bi opisovali natančneje fabrikacijo črnega smodnika, dasi je zanimiva. Od kar so ga iznašli, vedno so si tudi prizadevali, da ga izpopolnijo. Odlične uspehe pa so dosegli šele v 20. stoletju, tako da stoji danes tehnika njegovega izdelovanja na višku. A naj služi smodnik temu ali drugemu namenu, za lov, za vojsko ali za v rudnik, v bistvu je njegova sestava še vedno enaka in ponehava le v ozkih mejah. Tako obstoji n. pr. avstr. smodnik za rudnike iz 64% solitra, 20% oglja, 16% žvepla, francoski vojaški smodnik iz 75% solitra, 12,5% oglja, 12,5% žvepla, nemški smodnik za lovce 78% solitra, 10% oglja, 12% žvepla.

Odločilno za dobroto in ceno je vsebina solitra. Z ozirom nanj govorimo o 65-, 70-, 75odstotnem smodniku. Poleg navadnega zrnatega smodnika je važno trgovsko blago stisnjeni, posebno prizmatični smodnik. Dočim ima navadni smodnik za puške specifično težo 1,5 do 1,6, leži pa svojstvena teža stisnjenega med 1,7 in 1,9. Za vlago je vsak črni smodnik zelo občutljiv, voda ga popolnoma uniči, ker služi iz njega solitar. Udarec, sunek, drgnjenje, zvišanje toplote, električna iskra, vse to pobuni našega črnuha do eksplozije, zato je relativno zelo nevaren gost.

Vsakemu je jasno, da se spremeni ob eksplo-

ziji smodnik v močno napete pline, ki požene kroglo iz topove cevi. Naravno se zdi tudi, da mora delovati drobnozrnat smodnik krepkeje od debelozrnatega; prvi namreč hitreje gori, zato se razvije njegov plin tudi v krajšem času in povzroči močnejši sunek na kroglo kakor pa, če zgoreva smodnik le polagoma in se plini še vedno razvijajo, ko se pomika krogla že proti izhodu. Tako stoji stvar pri kroglah z majhnim kalibrom. Drugačno lice pa dobi zadeva, ako so krogle prav velike in težke. Vprašanje je postalo prvokrat pereče v državljanski vojski v Severni Ameriki. Takrat je stal top prvo pot nasproti ladji oklopnici. Če ji je hotel biti kos, so morale krogle prebiti železne oklope. Amerikanci so takoj napravili obsežne poskuse, da pridejo tej reči do dna. Prav kmalu se je pokazalo, da ne dosežejo svojega cilja — dati krogla veliko hitrost in prebojno silo — s tem, da vzamejo za naboj veliko množino drobnozrnatega smodnika; prevelika je bila nevarnost, da se razpoči topovska cev. Zato so vzeli Američani raje debelozrnat smodnik, ki gori bolj polagoma, a so ga zato vzeli toliko več.

Tako so napravili leta 1862 prvokrat takozvani mamutov smodnik, čigar zrnje je imelo 2 1/2 cm v premeru.

(Dalje prihodnjič.)

Čartkov ob Seretu. Pridobili smo v tem času več kot 10.000 kvadratnih kilometrov vzhodno-gališkega ozemlja.

Stanislav porušen.

Izmed vseh galiških mest je v sedanji vojski menda najbolj trpelo vzhodno-gališko mesto Stanislav. Potniki, ki so prišli te dni iz Stanislava, pripovedujejo, da nudi mesto sliko popolnega razdejavanja. Hiše so brez streh, v zrak štrli golo zidovje, v mestu je gorelo na vseh koncih in krajih, na pokopališčih so porušeni vsi nagrobni spomeniki in križem leži vse polno razbitih mrljskih rakev in kosi mrličev. Noben most ni ostal nepoškodovan. V zadnjem času je bilo v mestu vsled granat ubitih čez 300 prebivalcev. Draginja življenja je neznosna. Stanislav, ki je sedaj naš, se sme imenovati ena sama podrtina.

Kolomeja zopet naša.

V noči od 26. na 27. julija so naše čete po srditem boju zasedle mesto Kolomeja. V naše roke sta dne 26. julija prešli tudi mesti Trembovla in Čartkov ob Seretu.

Velik plen

Böhm-Ermolijeva armada, ki se bori v prostoru od Tarnopola do Karpatov, je dosedaj odvezla Rusom nad 100 topov in je vjela nad 15.000 mož.

Vsi topovi poražene 11. ruske armade uničeni.

Dopisnik lista »Morningpost« poroča iz Petrograda: Vsi topovi poražene 11. ruske armade so izgubljeni in uničeni. Več kakor 200 topov je izgubila 11. ruska armada.

Smrtna kazen v ruski armadi zopet upeljana.

Iz Petrograda se poroča: Nepokorščina velikega dela ruskega vojaštva je postala tako opasna in neznosna, da so bili vsi ruski armadni poveljniki prisiljeni prositi vojno ministrstvo za dovoljenje, da se za uporne vojake v ruski armadi na fronti zopet upelje smrtna kazen. Vojno ministrstvo je prošnji ugodilo in tako je smrtna kazen v ruski armadi, ki je bila od začasne ruske vlade odpravljena, zopet upeljana za tako dolgo, dokler bo trajala vojska.

Na drugih bojiščih.

Na italijanski fronti je pričela italijanska artilerija živahneje obstreljevati naše postojanke.

Na francoskem bojišču se nadaljuje huda artilerijska bitka.

Na ostalih bojiščih nič posebnega.

300.000 Grkov na fronto.

Italijanski listi pišejo: Francoski nadkomisar za Grčijo, Jounart, je izjavil, da bo Grčija v stanu poslata na fronto 300.000 mož. S pomočjo Grčije bo torej omogočeno ojačiti Sarailovo armado tako, da bo poraz Bolgarije zasiguran. Grčija hoče in mora premagati Bolgarijo, ker so grški cilji istovetni s francoskimi cilji.

Japonci so zasedli Mandžurijo?

Stockholm, 28. julija.

List »Stokholm Tidningen« poroča iz Haparrande: Japonska je zasedla celo Mandžurijo.

Politične vesti.

Pogajanja na Dunaju. Iz Dunaja se poroča, da se vršijo na Dunaju obširna pogajanja med vlado in posameznimi strankami, ki stremijo za tem, da se sestavi parlamentarno ministrstvo. Pogajanja se sicer nadaljujejo, vendar ni mnogo upanja na ugoden uspeh.

Novo ministrstvo? Dunajski listi poročajo, da bo razven ministrstva za socialno oskrbo še tudi ustanovljeno ministrstvo za pošto, brzojave in za vprašanja v vodnih zadevah

Gibanje med Poljaki. Z aretacijo generala Pilsudskega in generalštabnega načelnika poljskih legij Sorukovskega so si Nemci nakopali med Poljaki še več sovraštva. Ponoči dne 25. julija so bile v Varšavi na palači, kjer stanuje nemški generalni guverner Beseler, pobite skoro vse šipe, dasiravno je poslopje zastraženo po vojaštvu. Polkovniku Sosukovskemu očitajo, da je organiziral tajna vojaška društva. Generalni guverner pl. Beseler je v pismu poljskemu državnemu svetu sporočil, da je bil Pilsudski aretiran, ker je dajal zadnji čas izraza svojim simpatijam za Rusijo ter pričel preustrožati sedanjo organizacijo vojne sile v tajno vojno organizacijo. Nemške oblasti imajo baje dokaze, da sta organizirala Pilsudski in Sosukowski Nemcem sovražno gibanje z oboroženo silo in da sta bila bolj prijazna Avstriji in Rusiji nego Nemčiji. Guverner Beseler bo te dni odpotoval v Berlin, da se z državnim kancelarjem posvetuje o nadaljnjem postopanju proti Poljakom.

Tedenske novice.

Graški vojno-žitno prometni zavod pošilja poročila o svojem delovanju samo nemškim listom. Ali Slovenci ne smemo izvedeti, kako gospodarijo graški gospodje z našim žitom? Naša zahteva mora biti, da se za Slov. Štajer ustanovi lastna podružnica vojno-žitno-prometnega zavoda, ki bo sama odločevala o rekviriranem žitu iz naših krajev.

Župani vpoklicani? Okrajna glavarstva so dobila nedavno od domobranskega ministrstva navodilo, da se bodo župani letnikov 1868 do 1890, kateri so sposobni za vojno službo, a so bili dosedaj oproščeni, v kratkem vpoklicali.

Izid podpisovanja na 6. vojno posojilo na Štajerskem. Po dosedanjih ugotovitvah namestništva je doseglo podpisanje 6. vojnega posojila na Štajerskem višino 275 milijonov kron. Ta številka se bo pa še po nezaključenem vojaškem podpisovanju in vojnoposojilnih zavarovanjih nadalje povečala. Hranilnice in njeni vložniki so vdeleženi na podpisovanju z nad 120 milijoni kron, so tedaj svoja podpisovanja na prejšnja vojna posojila za mnogo prekosila. Akoravno skupni izid podpisovanja na posojilo na Štajerskem vkljub temu zaozstaja za onim 5. vojnega posojila za približno 44 milijonov, je to razumljivo, ker so izpadla podpisovanja občin in okrajev, ki so se že pri prejšnjih vojnih posojilih udeležili po najvišji izmeri svoje zmožnosti in torej niso mogli pri podpisovanju 6. vojnega posojila tako prispevati, kakor pri 5. vojnem posojilu. Če se ne oziramo na ta samoobsebi razumljiv primanjkljaj, se poda, da so se ostala podpisovanja zvišala napram 5. vojnemu posojilu za okroglih 20 mil. kron.

Burni doživljaji štajerskega Slovenca. V naše uredništvo je te dni prišel 25letni Anton Zidar, doma iz Vodrež pri Št. Vidu blizu Grobelnega, ki sedaj služi pri domobranskem polku v Mariboru. Odsel je z doma l. 1908 ter služil kot rudar, strežaj, vratar, mehanik itd. na Nemškem, v Italiji, Ameriki, Indiji, itd. dokler ga ni v Novi Zelandiji zalotila l. 1914 vojna. Ker so ga tam hoteli Angleži internirati, je pobegnil, a med potjo so ga vjeli in postal je angleški vojak. Kot tak se je udeležil bojev za Dardanele, kjer je bil ranjen. Prepeljali so ga v Egipt in potem v Novo Zelandijo, od koder je pobegnil z neko nevtrarno ladjo v Ameriko. Po dolgem času in mučnem potovanju se mu je slednjič vendarle posrečilo, da je prišel na Holandsko, od tam v Nemčijo in potem domov v Celje, kjer je vstopil v avstrijsko vojsko. — G. Zidar nam je obljubil, da nam bo svoje doživljaje opisal za »Stražin« podlistek. Mladenič je kljub temu, da je prepotoval že skoro pol sveta, ostal vedno zvest Slovenec, zaveden katoličan in dober Avstrijec.

Poljaki v Porenščini. Dr. St. Wachowiak je izdal v Lipskem zanimivo knjigo »Die Polen Rheinland-Westfalen.« Izven pravih poljskih dežel živi v Nemčiji okoli pol milijona Poljakov, ki so raztreseni v Porenščini in na Vestfalskem. Zato pisatelj po pravici govori o »poljskem vprašanju« v teh krajih. Obširno razpravlja o obsegu in vzrokih naseljevanja Poljakov v zahodne nemške dežele, o njih gospodarskem položaju, društvenem življenju, delavski organizaciji in zanimanju za politično življenje. Opozarjamo na knjigo radi tega, da bi se tudi pri nas začeli — ne le od časa do časa, marveč sistematično zanimati za naše izse-

ljence na Gornje Štajersko in v Nemčijo. Tudi mi bi lahko našli na tisoče in tisoče naših ljudi v tujih krajih, kjer se nam prepogostoma izgube npravno in narodno. Zbrati bi trebalo o njih statistične podatke, poklic, povod odselitvi, gospodarski, socialni, versko-nravni, politični položaj. Po pravici tudi mi lahko govorimo o »slovenskem vprašanju« v tujih krajih.

Dijaška kuhinja v Ptuj. V šolskem letu 1916/17 so darovali za to kuhinjo: 800 K okrajni zastop ptujski (za l. 1915 in 1916); 200 K Hranilno in posojilno društvo v Ptuj; 100 K Fr. Lenart, trgovec; 40 K Posojilnica v Gornji Radgoni; po 20 K: dr. T. Horvat, odvetnik, Ant. Jurca, c. k. komerc. svetnik, dr. Fr. Jurtela, odvetnik, Kodelj Al., župnik na Vurbergu, Senčar Al., trgovec, Toman Janez, župnik na Hajdinu, Okrajna posojilnica v Ormožu in Posojilnica v Framu; po 16 kron: Ant. Kolarič, prof. in Sorman Martin, c. k. davčni upravitelj; 15 K Toplak Fr., c. k. davčni uprav. v p.; 12 K Nastran, c. k. vojni kurat; po 10 K: Bratkovič Kaz., c. k. notar, Erhatic Martin, kaplan pri Sv. Benediktu, dr. Ivan Klasinc, odv. v Gradcu, Pšunder Ferd., župnik pri Sv. Bolfenku; 9 K dr. Ema Gosak; po 8 K: Ferše Lad., c. k. davčni uprav., Komljanec Josip, prof. in dr. Bela Stuhec, zdravnik; 5 K dr. Gaberšček Fr., odvetnik; 4 K gospodična Muršec Zalika; po 3 K: Skuhala Ferdo, knjigovodja in neimenovan četovodja z bojišča; 2 K Koser Franc, posestnik pri Sv. Lovrencu. Odbor izreka zahvalo vsem dobrotnikom, proseč jih naklonjenosti tudi za prihodnje šolsko leto

Hitreje reševanje prošenj za podporo. Izšla je ministrska odredba, ki določa, da morajo okrajne podporne komisije hitreje reševati prošnje za podporo družinam vpoklicanih. Tudi podpore se morajo hitreje izplačevati.

Nove elektrarne ob Dravi. Štajerska električna in avstrijska stavbinska družba bosta zgradili pri Št. Ožboldu in pri Breznu novi elektrarni.

Porotna sodišča. Občine bodo te dni dobile nalog, da sestavijo porotne liste.

Gospodarske novice.

Komisijonarji za nakup krompirja. Vojno žitno prometni zavod v Gradcu, Burggasse št. 9 išče za Slovenski Štajer več trgovskoizvežbanih in zanesljivih komisijonarjev za nakup krompirja. Pogoji: nekaj premoženja v gotovini in znanje slovenskega in nemškega jezika. Pismene ponudbe takoj na gornji naslov.

Koliko zrnja se sme pokrmiti živini. Vladna odredba določa, da se pšenico, rž in soržico ne sme pokrmiti živini. Ovsu se sme dati konju na dan 1 kg. Od ječmena smejo kmetje pokrmiti živini 150/0 od pridelane množine. Odtegne se še le seme.

Najvišje cene za sveža jabolka, češplje in slive. Za sveža jabolka, češplje in slive pri prodaji na debelo so določene sledeče cene: Za jabolka in sicer za neizbrana pri prodaji na mestu, kjer so se pridelala, 44 K meterski stot in spravljena v skladišča veletrgovcev 50 K in sicer brez zavoja. Za prebrana jabolka v množinah od 5 kg naprej in sicer za namizna jabolka nad srednje velikosti, nečrviva, dozorela, brez peg, in brez poškodb ter za velika jabolka v zavojih, jerbasih itd. 85 K za meterski stot; za manj velika jabolka, nepoškodovana, v zavojih, sodih, jerbasih 75 K za meterski stot; za jabolka, ki se jih rabi v gospodarstvu za vkuhanje, za izdelovanje marmelade itd. v sodih, ali brez posode 50 K; za jabolka za izdelovanje pijače 25 K. Za veletrgovce so pri prodaji jabolka na debelo v zavojih, košarah ali jerbasih od postaje, kjer so se jabolka naložila, določene sledeče najvišje cene: Za namizna večja jabolka brez pogoška in nepoškodovana, 85 K meterski stot; za jabolka manjše velikosti, toda brez poškodb in pogoškov 75 K, za jabolka, ki se jih rabi v gospodarstvu 50 K, za jabolka za sadjevec 25 K. Za jabolka pri prodaji na trgu ali pri prodaji malim trgovcem in sicer za nepoškodovana velika jabolka 115 K, za manjša, nepoškodovana 105 K, za jabolka za gospodarstvo 78 kron in za jabolka za sadjevec 18 K za meterski stot. Te cene veljajo od postaje, kjer so se jabolka naložila in sicer brez zavoja. Za namizna jabolka, ki so pegasta, črviva itd. veljajo cene, ki so določene za jabolka, ki se jih rabi v gospodarstvu. Za izbrana, posebno velika in lepa, tako-

zvana luksus-jabolka brez vsakega pogreška sledečih vrst Ananas rajneta, edelroter, kalvil, kanada, rajneta itd. pa te zgoraj določene najvišje cene niso veljavne. Za jabolka zgoraj označenih vrst, ki imajo pege, so črvida, ki niso lepe oblike, ali za na drevesu nedozorela jabolka pa veljajo od postaje, kjer se nakladajo, sledeče najvišje cene za 100 kilogramov. Od postaje, kjer so se nakladala 75 K, na trgu ali če se jih je spravilo do trgovca pri prodaji na drobno 100 K. Pri prodaji srednje velikih dobrih jabolok, zgoraj označenih vrst pa veljajo sledeče najvišje cene: Od postaje, kjer so bila naložena 110 K, na trgu ali pri dovažanju v prodajalno na drobno 140 K. Najvišje cene za sveža jabolka pri prodaji na drobno bo pa določila deželna politična oblast. Te cene bodo veljavne od 2. avgusta t. l. nadalje. Pri prodaji svežih češpelj in sliv od postaje, kjer se jih naklada, brez razločka, ako jih prodaja pridelovalec ali trgovec, veljajo sledeče najvišje cene: Za češplje namizno blago 60 K, za streseno blago 35 K, za slive 65 kron. Pri prodaji po veletrgovcih na drobno pa: Za namizne češplje 100 K, za streseno blago 55 K, za slive 115 K. V te cene so všeti tudi stroški za dovažanje. Cene za češplje in slive pri prodaji na drobno bo pa določila deželna politična oblast in bodo te cene veljavne od 2. avgusta 1917 nadalje. Ta naredba stopi v veljavo dne 25. julija 1917.

Občinske žetvene komisije občin Šmarjeta ob Pesnici, Grušova in Dragučova so v svoji skupni seji dne 22. t. m. med drugim sklenile tudi sledeče: 1. Čez 8 uro zvečer ob delavnikih ter ves dan ob nedeljah in praznikih je prepovedano vsakomur stopati med njivami in ali po njivah, ki niso njegova posest. Pot je dovoljena le po občinskih stezah in potih, po vseh drugih zasebnih potih pa tako dolgo ne, dokler niso vsi poljski pridelki spravljani. 2. Vsi oni, bodisi domači ali tujci, ki potujejo skozi imenovane občine z različnimi poljskimi pridelki na vozih, z jerbasi, z nahrbtniki itd. morajo od žetvenega komisarja ali urada one občine, v kateri imajo svoje njive ali kjer so kupili poljske pridelke, imeti seboj tozadevna nakupna potrdila, ki jih je na zahtevo pokazati. Taka potrdila bodo zahtevali povsod, tudi na javnih potih, udje gornjih žetvenih komisij; na vseh drugih potih in krajih pa tudi oni le posestnik, na čegar posestvu potujejo s poljskimi pridelki obloženi ljudje. — To tukaj javno naznanjamo vsem, ki v bodoče potujejo z omenjenimi pridelki skozi naše tri občine. M. V.

Cene letošnjega grozdja. Iz Budimpešte javljajo, da se tam zahteva 20 do 25 K za kilogram ranega grozdja. Za grozdje, ki pride na trg v avgustu in septembru, se plačujejo že sedaj 4—5 K za kg. Po tem se da izračunati, da bi bila cena vinu 6 do 7 K 50 v za liter.

Dimnikarji, kovači, kolarji, sedlarji, kleparji in sodarji črnovojnih oprostitev. C. kr. domobransko ministrstvo je odredilo, da se smejo dimnikarji, kovači, kolarji, sedlarji, kleparji in sodarji oprostiti črnovojniške službe, če služijo v zaledju, so za bojišče nesposobni in če so nepogrešljivi na svojih civilnih mestih. Prošnje za oprostitev je vlagati, kakor pri drugih oprostivah, pri županstvih.

Dopisi

Maribor. Prehranjevalni oddelek mariborskega okr. glavarstva naznanja, da je v občinah Sv. Marjeta na Dr. polju Orehova vas, Podova, Gorica, Rače, Vrhloga, Spodnja Polstava in Skoke zasežen zgodnji krompir. Vsako prosto nakupovanje je torej prepovedano. Nakupovati ga smejo: Jeglič v Račah, Vodusek v Gorici, Čelan na Pragerskem in Pišek ml. v Orehovi vasi.

Maribor. Železničarji v delavnicah južne železnice že več dni štrikajo. Včeraj in soboto so se vršila pogajanja, ki pa niso dovedla do uspeha. Železničarji vztrajajo pri svojih zahtevah, da se jim da več živil in se jim daje takšna plača, kakor na Dunaju, a ravnateljstvo južne železnice pa se jim noče ukloniti. Železničarje hočejo sedaj takole prisiliti k delu: Kar jih je mlajših kot 50 let, bodo potisnjeni v vojaško službo in bodo morali delati, starejšim pa se je reklo, ali naj delajo pod starimi pogoji ali pa se jih odpusti od dela. //

Pobrežje pri Mariboru. Karel Šlamberger je daroval za narodno obrambno društvo »Slovenska Straža« znesek 8 K. Hvala!

St. Ilj v Slov. gor. Naše Bralno društvo proslavi rojstni dan Nj. Veličanstva cesarja Karla I. s posebno prireditvijo dne 19. avgusta. Na predvečer rojstnega dne se zaneti kres na Klonu pri St. Ilju, kjer se bo pela tudi cesarska pesem in druge domoljubne popevke. Rodoljubi, pridite proslaviti našega iskreno ljubljenega cesarja!

Spielfeld. Dne 25. julija je ponesrečil na tukajšnji postaji pismonoša Ludovik Žunko iz St. Ilja. Prišel je tako nesrečno pod železniški voz, da mu je zdrobilo nogo. Prepeljali so ga v grško bolnišnico.

Mala Nedelja. V ponedeljek, dne 23. julija je prišel posestnik g. Mavrič iz Logarovec k Mali Nedelji k g. Senčarju po jabolčnico. Za varuha h konjem postavijo 15letnega dečka, kateri pa ni dolgo pazil, temveč je pustil konje. Konja, 3letni zrebčki, sta le počasi začeli iti napre, a ko prideta v grabo, sta začeli tudi dirjati. V divjem diru drvita živali po Cerkevnaškem vrhu. Skoraj bi povozili staro želarko Alojzijo Benko. K sreči vidi nesrečo, ki bi se znala pripetiti, krojač Alojz Kapun, kateri je bežal pred konje in jih je napodil v stran. Konja sta se zaletela vsak na jedno stran drevesa. Konjema se ni zgodilo ničesar. Zlomilo se je le oje pri vozu in se je precej potrgala konjska oprava. Mavrič ima precej škode.

Ormož. Od zadnje italijanske ofenzive je položila ormoška fara sledeče žrtve na oltar domovine: Na binkoštni večer je padel na soški fronti zadet od sovražne granate Jurij Masten iz Kuma. Bil je vrl in pošten mladenič. Njegovi domači še vedno točijo solze za njim. Dne 7. junija je bil zadet od italijanske ročne granate Simon Veselko iz Litmerka in je še isti dan podlegel težkim bolečinam. Novakovi iz Libanje so dobili od g. vojne kurata č. g. Alojzija Rezman žalostno novico, da je padel dne 24. junija zvečer njih sin France zadet od sovražnega šrapnela in bil pokopan na gori Monte Zebio. Padel je tudi Tomaž Vtičar iz Huma. Naj sveti vsem hrabrim slovenskim junakom večna luč, njihova kri pa naj pripomore k boljši bodočnosti našega naroda!

Ormož. Huda nevihta s točo je pridrvela v noči od torka na sredo čez Ormož, Pušence, Frankovce in del Huma. Prizadete se občine Pušenci in Frankovci. Koruza, fižol in drugo sočivje je deloma do polovice uničeno. Na grozdju v lepih humskih gorica se toča tudi precej pozna. Vinska letina v ljutomerskih gorica obeta letos prav obilno trgatve. Nasadi so povsod lepo zeleni, razne trtne bolezni pa so ostale do sedaj vsled suše že v kali zadušene, le tuintam treba odpravljati pepel. Lansko izborna vino je skoro že vse izprodano.

Sv. Marko niže Ptuj. Na novi sv. maši č. g. Alojzija Ciglar v Novi vasi pri Sv. Marku so gostje zbrali 67 K za invalide. Hvala!

Sevnica ob Savi. Cesar je potrdil izvolitev tukajšnjega trgovca Karla Cimperšek za načelnika sevniskega okrajnega zastopa.

Vransko—Sv. Uršula. V zahvalo za izprošeni blagodejni dež in v druge domoljubne namene poromamo dne 9. avgusta čez Homec, Grad, Sele na Sv. Uršulo, kjer bo na Lovrenčevo, dne 10. avgusta skupno z vrlimi Korošci sv. opravilo. Vračali se bomo pa na Sv. Križ pri Belih vodah, kjer še bo isti dan ob najstih sv. opravilo.

Uršulska gora. Dne 6. avgusta, to je ponedeljek po Devici Mariji Snežni, se bo vršila tu pri nas velika mirovna pobožnost. Pride več procesij iz Koroškega in tudi zelene Štajerske. Vršilo se bo dvojno sveto opravilo ob 8. in 11. ter se zraven darovalo več svetih maš. Pobožni slovenski romarji od blizu in daleč! Pridite v obilnem številu! Tam hočemo skupno prositi kralja miru, da ustavi to strašno prelivanje krvi, in nam vrne naše ljube drage, očete, brate in sinove! Mirovna armada, pošlavi se!

Listnica uredništva.

Maribor: Opis Salligerjevega „določanja“, ki je res zelo zanimiv, smo izročili našim poslancem. — Peter Strel: Hvala! Pesmi ne priobčujemo.

Posojilnica v Mariboru (NARODNI DOM)

razpisuje za šolsko leto 1917/18 **ustanovo v znesku 400 K** za obisk **c. kr. državne obrbne šole v Ljubljani**.

Prošnje, katerim se naj priloži domovnica ali krstni list ter zadnje šolsko spričevalo, se morajo vložiti do **15. avgusta 1917** pri Posojilnici v Mariboru (Narodni dom).

Pri podelitvi ustanove se bode oziralo v prvi vrsti na prošnike iz mariborskega okraja.

Ravnateljstvo.

HRASTOV LES,

DEBELI

prod. ja Kmetijska zadruga

NA CVENU PRI LJUTOMERU.

Za pristnost in izvor se jamči v celnem obsegu.

VINA bela, rdeča in črna (dalmatinska) od 56 l naprej

po povzetju prodaja in razpošilja tvrdka

F. CVITANIC vdova **V MARIBORU,**

Šolska ulica št. 5.

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo

v Ljubljani

registrovana zadruga z omelenim jamstvom.

Devoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polik, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 $\frac{1}{2}$ %, 15 ali 22 $\frac{1}{2}$ % letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrekih.

Kdor želi posojilo, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ %.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848.40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentuje jamstveno glavnice za 6.089.850 kron.

Krojaški mojster

Leopold Supanec

naznanja pred. duhovščini, da je svojo krojaško obrt preselil v svojo lastno hišo. Malteserjeva ulica št. 13 v Melju in se priporoča za vsakovrstno izdelovanje oblek.

Iščejo se poštene in dobri starši v Savinjski dolini, ki bi vzeli za svojega 5 letnega fanteka v popolno oskrb proti mesečnem plačilu, dokler oče živi in fantek bo imel lepo doto. Za ponudbo se prosi, na upravnistvo „Straže“ pod „Dobra mati št. 72“.

VINO

belo (tudi za sv. maše), rdeče in črno dalmatinsko od 56 litrov naprej razpošilja po povzetju

A. OSET

p. GUSTANJ, Koroško.

IZGUBILA

se je bila 11. julija med frančiškansko cerkvijo in glavnim kolodvorom v Mariboru listnica z denarjem v znesku 16 K in važna pisma, ki nimajo za tistega, kdor je listnico našel, nobene veljave. Poštene najditelj mi jo naj vrne proti lepi nagradi. Kaiser Jožef, posestnik Brestrnica 89 pri Mariboru.

574